

LES CAMBRES DE COMERÇ DEL BAIX EMPORDÀ

ALBERT JUANOLA i BOERA

L'exploració del suro donà vida, riquesa i renom mundial a les comarques gironines de l'Empordà, el Gironès i la Selva. Se sol·licitaren els seus productes a les cinc parts del món i, amb la consegüent creació de llocs de treball, es parà radicalment la tendència emigratòria dels seus habitants.

Alhora, es donà el creixement de les poblacions, com a signe extern de la millora dels serveis i per tant del nivell de vida, que molts habitants d'aquestes contrades degueren a aquesta indústria en la seva època d'evolució econòmica. Un altre símbol de la millora dels serveis fou, sens dubte, la creació de les cambres de comerç.

Fa cent anys i escaig que, per Reial decret de 9 d'abril de 1886, durant la regència de la reina *Maria Cristina*, a proposta del llavors ministre de Foment, *Eugenio Montero Ríos*, s'autoritzaren oficialment aquestes institucions sota la denominació de Cambres de Comerç, Indústria i Navegació, reconeixent com a tals les associacions voluntàries de comerciants, industrials i naviliers.

La de Palamós, el 25 de novembre del 1886, fou la primera que es constituí a les comarques gironines. Es justificà principalment per la importància del seu port marítim, i per trobar-se al bell mig de la zona industrial surera, llavors pràcticament l'única quant aquesta matèria i, per tant, de gran rellevància econòmica i social (vegeu annexos núm. 1 i 2).

Els associats eren industrials tapers de Begur, Calonge, Llagostera, Palafrugell, Palamós, Sant Feliu de Guíxols. Al començament, el nombre

de socis era de 98, i baixà a 53 a finals de l'any 1900. Els seus recursos eren reduïts i poc profit se'n podia treure, si bé intervingué positivament en la construcció de la carretera de Sant Feliu de Guíxols, el port de Palamós, la instal·lació del telèfon, la tramesa del correu mitjançant el tramvia de Flassà a Palamós, i en altres assumptes d'interès comarcal. Però, per damunt de tot, sempre s'ha distingit com una gran defensora de la indústria surera.

Al llarg de la seva vida, els seus presidents han estat :

1886	<i>Andreu Ribera</i>
1887-1888	<i>Martí Roger i Crosa</i>
1889-1890	<i>Manuel Jubert</i>
1891	<i>Pau Matas</i>
1892-1894	<i>Josep Genís</i>
1895-1896	<i>Narcís Palau</i>
1897	<i>Félix Ribera i Cabruja</i>
1898-1900	<i>Martí Roger i Crosa</i>
1901-1925	<i>Martí Montaner i Coris</i>
1926-1930	<i>Enric Vincke i Wischmayer</i>
1931-1936	<i>Félix Ribera i Cabruja</i>
1937-1941	<i>(Inactivitat)</i>
1942-1947	<i>Pere Pla i Casadevall</i>
1948-1967	<i>Guillem Genover i Mató</i>
1968-1978	<i>Joan Rutllant i Pibernat</i>
1979-1982	<i>Fèlix Ribera i Casamada</i>
1983-1991	<i>Xavier Luzuriaga i Cariñanos</i>
1991-1995	<i>Carles Alsius i Juriol</i>
31-10-1995	<i>Josep Colomer i Trias</i>

Sant Feliu de Guíxols, l'any 1905, també amb l'acolliment del nou port, cregué arribat el moment de tenir la seva pròpia Cambra de Comerç, on poder reunir-se, parlar i discutir sobre el suro (vegeu annex núm. 3).

Aquella reivindicació guixolenca venia reforçada per un precedent històric. El segle XIII, preocupats els governants per crear organismes protectors del comerç i de la indústria, Sant Feliu havia tingut una Llotja de mercaders, que s'ocupava de resoldre els molts problemes que sorgien entre els comerciants i el monestir benedictí existent a la localitat, a causa dels privilegis dels monjos i dels tributs que gravaven sobre els soferts guixolencs.

Al començament del segle XV la Llotja estava ja ben organitzada. Cap a la primera meitat dels mateix segle es va concedir a Sant Feliu autorització per nomenar còsols marítims encarregats de la jurisdicció marítima i jutges d'apel·lació, que en tenir un tribunal competent, o sigui, un Consolat del Mar propi, s'evitava haver de recórrer a Barcelona.

El Consolat del Mar tenia com a principal missió resoldre les qüestions marítimes i comercials de l'època, que estaven codificades en el

Llibre del Consolat del Mar, compilació efectuada a Barcelona per autor anònim a la segona meitat del segle XIV, traduït a la majoria de les llengües europees i que a les darreries del segle XIX era encara vigent i feia costat al dret marítim del Mediterrani.

En data 12 d'agost del 1904, es reuní la Junta de la Cambra de Comerç de Palamós per donar compte als seus membres de la petició rebuda d'alguns industrials tapers de Sant Feliu de Guíxols, els quals demanaven autorització per constituir a Sant Feliu una nova Cambra de Comerç.

Per estudiar, i, si calia, gestionar el cas, es designà una comissió de la Cambra palamosina perquè juntament amb els representants dels sol·licitants, arribessin a un acord previ a fi de presentar-lo a la consideració del Ministeri de Comerç.

Palamós, en aquell període de gestació, proposà una fusió en una sola Cambra, ja que al cap i a la fi havien de defensar i ocupar-se dels mateixos assumptes, que eren primordialment els del suro. Fins i tot els palamosins estaven d'acord que s'anomenés Cambra del Baix Empordà o Cambra de Comerç de la Província de Girona, amb la seu situada a Sant Feliu de Guíxols. Palamós, malgrat les seves inicials reticències, no tingué més remei que acceptar-ho com un fet consumat.

Els presidents de la Cambra de Comerç de Sant Feliu de Guíxols, han estat :

1905-1908	<i>Josep Soler i Parera</i>
1908-1911	<i>Salvador Janer i Quinta</i>
1911-1918	<i>Josep Batet i Camps</i>
1918-1922	<i>Enecon Girbau i Valls</i>
1922-1923	<i>Narcís García i Bernis</i>
1923-1927	<i>Salvador Janer i Quinta</i>
1927-1936	<i>Lluís Sibils i Ribas</i>
1936-1939	<i>(Inactivitat)</i>
1939-1968	<i>Lluís Sibils i Ribas</i>
1968-1976	<i>Joan Albertí i Salip</i>
1976-1991	<i>Robert Pallí i Sala</i>
1991	<i>Josep Donatíu i Junqué</i>

Les Cambres passaren moltes dificultats especialment en els seus primers temps. Fins i tot l'any 1900 varen estar a punt de ser dissoltes pel Govern, però afortunadament es varen anar reorganitzant, i assoliren la forma que perdura en els nostres dies, col·laborant sempre en el desenvolupament econòmic i social de les seves demarcacions i en el conjunt del país. El Reial decret de 21 de juny de 1901 les confirmà en el seu caràcter d'establiments públics.

La tercera Cambra de Comerç de les comarques gironines fou la de Girona; concretament nasqué el dia de Sant Joan de l'any 1910, havent-se registrat prèviament en el Govern Civil.

Tal com es reflecteix en la Reial ordre de constitució:

"... assenyalant-li com territori per exercir la seva jurisdicció, el de tota la província a excepció dels termes municipals de Palamós i Sant Feliu de Guíxols, en els que funcionen ja organismes de la mateixa mena".

Els seus presidents han estat:

1910-1915	<i>Salvador Torras i Doménech</i>
1915-1932	<i>Manuel Vancells i Tomás</i>
1932-1936, i 1939-1942	<i>Esteve Solés i Torrent</i>
1943-1949	<i>Lluís Serra i Mitjà</i>
1950-1958	<i>Agustí Corominas i Duch</i>
1958-1964	<i>Salvador Teixidor i Martos</i>
1964-1968	<i>Manel Sarasa i Cantenys</i>
1968-1973	<i>Andreu Agustí i Torras</i>
1974-1977	<i>Francesc Ferrer i Gironès</i>
1978-1991	<i>Josep Maria Ginés i Pous</i>
1991	<i>Antoni Hostench</i>

En el parèntesi de la Guerra Civil es dissolgueren els seus plens i funcionà solament amb un delegat de la Generalitat a Girona, *Pere Cerezo i Hernández*.

Seu de la Cambra de Comerç de Sant Feliu de Guíxols.

Aquesta institució gironina s'ubicà a l'edifici de la Fontana d'Or, ben diferent de com l'ha recuperat la Caixa de Girona, en el qual es va mantenir fins a l'any 1964 en què es va inaugurar l'actual edifici de la Gran Via, amb un posterior remodelatge, inaugurat durant els actes del 75è aniversari de la Cambra, pel president de la Generalitat *Jordi Pujol*, l'any 1985. Any en el qual també la Cambra es reconegué com "de Navegació", per l'activitat portuària de Blanes, principalment.

La Llei de Bases del 19 de juny de 1911, establí el model continental d'adscripció forçosa, amb pagament obligatori de quotes; les

BOLETIN
DE LA
CAMARA OFICIAL DE COMERCIO
INDUSTRIA Y NAVEGACION
DE
PALAMÓS.

AÑO I. NÚM. I.

Defensor de los intereses generales de la Comarca Bajo-Ampurdanesa

Se publica una vez al mes.

Palamós 1.º de Abril de 1892.

COLABORADORES
Los Socios de esta Cámara de Comercio

SALUDO.

Al aparecer por vez primera en el estado de la prensa, cumplimos el grato deber de saludar á todas las publicaciones de igual carácter, á la prensa en general y sobre todo á las Cámaras Españolas de Comercio y á todas las que no siendo españolas son de nuestra correspondencia.

NUESTRO PROPÓSITO

No venimos al palenque periodístico á defender teorías nuevas ni mucho menos á producir sensación con tal ó cual determinado proyecto.

No se crea que tenemos en embrión planes financieros y comerciales, de gran trascendencia; nuestra modestia solo nos permite dedicar nuestras fuerzas y nuestros insignificantes desvelos á la defensa de todos aquellos intereses creados, ó que por necesidades de momento puedan crearse.

Nuestro propósito, tiende únicamente á trabajar para el porvenir, defendiendo todas aquellas reformas necesarias y benéficas para los intereses comerciales industriales y marítimos de nuestra comarca, sin perjuicio de prestar nuestro concurso á todas aquellas Corporaciones que lo soliciten y nuestro apoyo para defender ó recabar de los poderes públicos todas aquellas leyes necesarias á los intereses que defiendan.

Esto nos proponemos y al manifestarlo, con la sinceridad que nos caracteriza, añadimos que estamos dispuestos á defender toda cuestión justa y legal pertenezca ó no á cualquiera de las escuelas proteccionistas ó librecambistas.

Así como nosotros ofrecemos nuestro desinteresado apoyo á nuestros compañeros, tenemos la franqueza de solicitar el suyo, para que nos ayuden á llevar á feliz término, las gestiones que nos proponemos emprender, el que esperamos no ha de faltarlos, tanto mas cuanto por que todos defendemos intereses que nos son comunes.

LA REDACCIÓN.

gona, Tàrraga, Terrassa, Tortosa, i Valls. Actualment el nombre de Cambres de Comerç existents a Espanya és de 85. Totes elles aglutinades pel Consell Superior de Cambres de Comerç, Indústria i Navegació d'Espanya.

L'economia de les demarcacions de les tres cambres gironines, gira principalment en torn a la indústria, el turisme i el comerç. Concretament quant a les costabravenques, a nivell industrial, dins el conjunt català, son en una zona molt especialitzada en manufactures de suro; els seus productes es destinen al mercat interior i a l'exportació. El turisme, al seu torn, té un pes específic molt considerable per a l'economia del lloc, la qual cosa ha fet possible, a la vegada, un notable desenvolupament del seu comerç interior.

SENTÈNCIA CONSTITUCIONAL

Una sentència del Tribunal Constitucional, del 16 de juny de 1994, declara la inconstitucionalitat i nul·litat de les bases 4^a i 5^a de la llei de 29-06-1911, i de l'article 1er. del RDL de 26-06-1929 ja que impliquen l'afiliació obligatòria a les Cambres Oficials de Comerç, Indústria i Navegació. Es dona la polèmica de que les cambres es regeixen actualment per la llei de l'any 1993 que segueix la vella regulació, aprovada amb el vot de tots els parlamentaris i adaptada al marc constitucional i europeu com indiquen fonts de les mateixes cambres.

La sentència recorda que resultaria contrari al principi de llibertat que inspira l'article 22 de la Constitució espanyola "que la creació d'ens de tipus corporatiu suposés una

indeguda restricció dels àmbits de la llibertat d'associació, i de la seva vessant negativa, el dret a no associar-se. Admet que en l'àmbit professional la Constitució preveu l'adscripció forçosa, però si es justifica la consecució de fins públics".

L'alt tribunal enraona que en el cas de les cambres "un supòsit d'adscripció obligatòria, no justificada per la existència d'un fi públic, ja que la comesa que realitzen en relació amb els respectius sectors econòmics poden encomenar-se a

Seu de la Cambra de Comerç de Palamós.

Presupuesto de la Cámara de Comercio de Palamós

Relación de los ingresos y gastos para el año 1893

INGRESOS		Pecunia	Libra	Pecunia	Libra
Existencia en Caja en efectivo, en 1 de diciembre de 1892.		105			
Renovación de las cuotas de 750 pesetas de esta Cámara.		1140		1245	
GASTOS					
PERSONAL.					
Asignación al oficial.		430			
Id. al portero.		100			
MATERIAL.					
Boletín Oficial, 12 números.		300			
Memoria anual, 200 ejemplares.		180			
Gastos de oficina y correo.		600			
Subscripciones.		50			
Delato de 5 números de los 8 publicadores del Boletín Oficial.		125		1235	
SOBRANTE.					10

RESUMEN

IMPORTAN LAS INGRESOS	1245
Id. LOS GASTOS	1235
Sobranía efectiva.	10
Manutención en Caja.	432'72
SOBRANTE.	442'72

Por el examen del presupuesto se verá la exactitud del aumento de las cuotas a 20% en puntos impositivos, puesto a los señores socios electores elegidos y electores no elegidos.

Palamós 21 de Diciembre de 1893.

El Presidente,
JOSE GENÍS.

El Secretario general,
ANDRÉS ESPINET.

Pressupost de la Cambra de Comerç de Palamós, any 1893.

associacions de tipus privat o, fins i tot realitzar-se directament amb la pròpia Administració, sense necessitat d'obligar els comerciants, industrials i nautes a pertànyer obligatòriament a una corporació de dret públic i a sostenir-la amb les seves aportacions".

Tot i amb les seves discrepàncies no es vislumbra l'altre futur per les cambres de comerç que no sustenti en el principi de llibertat d'associació. Qualsevol solució diferent estarà subjecta a la revisió constitucional.

En la majoria dels països de la UE, les cambres són entitats de dret públic i gestió privada com en Espanya. El Regne Unit és l'únic país membre que té un sistema basat en l'adscripció lliure. La diferència espanyola en front als fets italià, francès o alemany, procedeix si de cas de la magnitud de la quota.

La sentència del Tribunal Constitucional, refrendada pel Tribunal de Justícia de Catalunya, es manifesta en contra de l'afiliació obligatòria, i per tant del pagament de quotes, amb la consegüent disminució d'ingressos, sumant-hi l'actual crisi econòmica que pateix el país, ha deixat aquestes institucions en una situació d'incertesa, la qual cosa els obliga a aplicar mesures de reajustament, amb la deguda reducció de despeses i inversions.

FUSIÓ DE CAMBRES

Els plenaris de les Cambres de Comerç de Sant Feliu de Guíxols i de Palamós aprovaren a finals de març de 1995 un estudi de viabilitat per, arribat el cas, fusionar les dues institucions en una, al cap i a la fi, ara ja comparteixen alguns serveis, com el d'assessorament en matèria de comerç exterior; i així afrontar el futur amb garanties de continuïtat. A partir de la fusió les dues cambres es podrien convertir en una sola anomenada, no cal dir-ho, Cambra de Comerç de la Costa Brava Centre.

El que no fou possible fa quasi un segle, ara atenent criteris de coherència territorial, podria convertir-se en una realitat: la fusió de les Cambres de Comerç de Sant Feliu i de Palamós.

Mentre, és evident la necessitat que hi ha d'endegar un marc jurídic que compagini el lliure dret d'associació establert en la Constitució, amb la defensa dels interessos generals del comerç i de la indústria; és tasca del legislador trobar la via que garanteixi la supervivència d'aquestes entitats que formen part de la societat civil i de l'economia real del país.

ANNEX NÚM. 1

"En la villa de Palamós a veinte y cinco de Noviembre de mil ochocientos ochenta y seis, en la sala de sesiones de la casa Capitular se reunió bajo la presidencia de D. *Andrés Ribera* la Comisión organizadora de la Cámara de Comercio que en virtud del Real decreto de nueve de Abril último constituyó el Señor Alcalde de esta Villa, estando presentes los Señores Vocales que van anotados al margen.

El Señor presidente declaró abierta la sesión y después de dar lectura del citado Real decreto se acordó por unanimidad :

1º Que se oficiase a los señores presidentes de las Cámaras de Comercio de Barcelona, Sevilla y Bilbao pidiéndoles un ejemplar del Reglamento por el cual se rigen las Cámaras de su presidencia.

2º Se redactó una circular invitando a los Señores Comerciantes, Industriales y Navieros de esta comarca a formar parte de la Cámara que se intenta constituir y se decidió que esta circular fuese mandada a cada uno de ellos junto con una copia del mencionado Real decreto de nueve de Abril último.

3º Que se oficiase a los Señores Alcaldes de la villa de San Feliu de Guíxols, Calonge, Palafrugell, Bagur, La Bisbal, Torroella de Mongrí, Cadaqués, La Selva, Llagostera, Cassá de la Selva, Tossa i Vidreras, rogándoles se sirviesen convocar a los Señores Comerciantes, Industriales y Navieros de sus respectivas poblaciones a fin de invitarles a formar parte de esta Cámara y remitir la lista de los Señores que se adhieran a ella así como lo que cada uno de ellos paga por cupo al Tesoro en concepto de industrial ó comerciante.

Y a fin de que consten los acuerdos tomados, se forma la presente acta que firman los Señores de la Comisión organizadora, conmigo, el Secretario de la misma, que certifico.

Firman además del Presidente -*Andrés Ribera*, los señores : *Martín Roger, Miguel Gubert, Andrés Espinet, Augusto Pagés, Pablo Matas, Ramón Casanovas, Miguel Vilar, Miguel Matas, Martín Montanero, -Secretario.*

ANNEX NÚM. 2

En la villa de Palamós a once de Diciembre de mil ochocientos ochenta y seis en la sala de sesiones de la Casa Capitular, se reunió la Comisión organizadora de la Cámara de Comercio bajo la presidencia de Don *Andrés Ribera y Mauri*, asistiendo los Señores vocales que van anotados al margen.

El Sr. Presidente declaró abierta la sesión y se dió lectura del acta anterior que sin discusión fué aprobada.

Acto seguido se leyó una comunicación del Señor Alcalde de esta Villa transmitiendo un oficio del Señor Gobernador Civil de esta provincia dignándose aprobar la constitución de esta Comisión.

Se leyeron luego las comunicaciones de los Señores Presidente de las Cámaras de Comercio de Barcelona, Bilbao y Sevilla acordándose por unanimidad que le transmitiesen las mas espresivas gracias a dichos Señores en nombre de esta Comisión por el envío que se han dignado hacer, de los ejemplares de los Reglamentos por que se rigen las respectivas Cámaras de su presidencia.